

REGIONÁLNÍ BIOCENTRUM „ROHANSKÝ OSTROV“ – JAKÉ BUDE?

Ing. Alena ŠIMČÍKOVÁ¹⁾, Ing. arch. František NOVOTNÝ²⁾

¹⁾ GREEN DESIGN, Senovážné náměstí 6, 110 00 Praha

atelier@greendesign.cz

²⁾ atelier FNA, Dobrovského 1076/36, 170 00 Praha 7

atelier-FNA@pad36.cz

ABSTRAKT

Následky povodně v roce 2002 a rozvoj výstavby Nového Karlína a Libně vyvolaly potřebu revitalizace části vltavského meandru. Součástí území je navržené regionální biocentrum R2/20 Rohanský ostrov vložené do nadregionálního biokoridoru Vltavy.

Cílem projektu je revitalizace území, zvýšení kapacity koryta řeky a obnova nivy spolu s vytvořením nových možností pro volnočasové aktivity v přírodě blízkém prostředí. Návrhem dvou Karlínských ramen Vltavy vstupuje do území nová vodní migrační cesta. Na ni navazuje spektrum přírodních a přírodě blízkých ekosystémů. Z této skutečnosti vychází celková urbanistická koncepce i základní kompozice zeleně.

Prezentace představuje vývoj projektu od roku 2004 do současnosti.

ABSTRACT

The consequences of floods in 2002 and the new development of Karlín and Liben created the need for revitalization of the Vltava river meander. The important part of new design of this area is regional biocentre R2/20 Rohanský ostrov embedded in inter-regional ecological corridor river.

The aim of the project is the revitalization of this area, increasing of the rate of the river flow and floodplain restoration along with creating new opportunities for leisure time activities in the surrounding environment. The proposal for two new Karlín branches of the Vltava river means that the new water migration path enter into the area. It is followed by spectrum of natural and semi-natural ecosystems. This is important aspect for urban and landscape design of the place. Project development since 2004 until today is presented.

1 – ROHANSKÝ OSTROV, MANINY, LIBEŇ PRAHA 8 - REGENERACE ÚZEMÍ (US 12/2004)

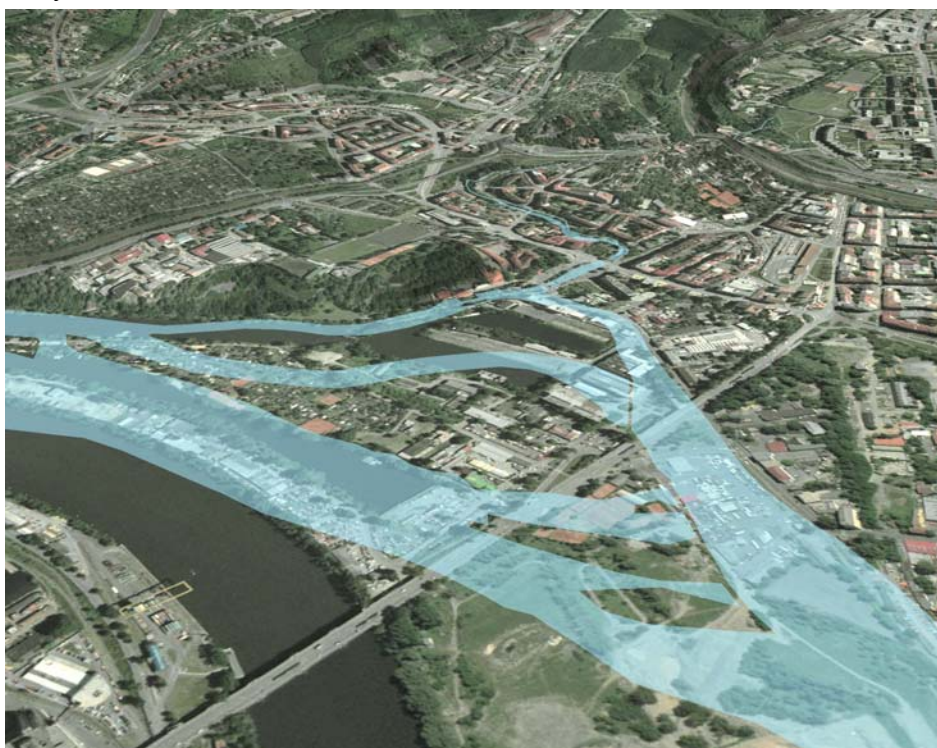
Historický vývoj území ve vztahu k přírodním procesům:

Severní část prostoru řeky nad historickým jádrem města je charakterizována meandrem Vltavy v Karlínsko - Libeňské oblasti s volnou plochou Manin a Trojskou kotlinou vymezenou severní pražskou terasou. Území prošlo v historii mnoha změnami. Od původního proměnlivého systému ostrovů a ramen, kdy řeka sahala k dnešní Sokolovské ulici, až po současný regulovaný tok. Vznik Rohanského ostrova je uváděn v první třetině 16. stol. Nejprve to byl malý písčiny nános, zvětšený zvláště po povodni r. 1537. Na konci 19. stol. byl spojen s Jeruzalémským ostrovem a později s pobřežím a Libeňským ostrovem. Nepravidelná ramena řeky byla postupně na karlínské straně regulována stavbami mlýnů a karlínského přístavu s nákladovým nádražím. Regulací toku byl oddělen

od Holešovic prostor Manin a stal se součástí pravobřežních ploch. V roce 1926 byl realizací Libeňského mostu ukončen přirozený vývoj toku a vltavské nivy.

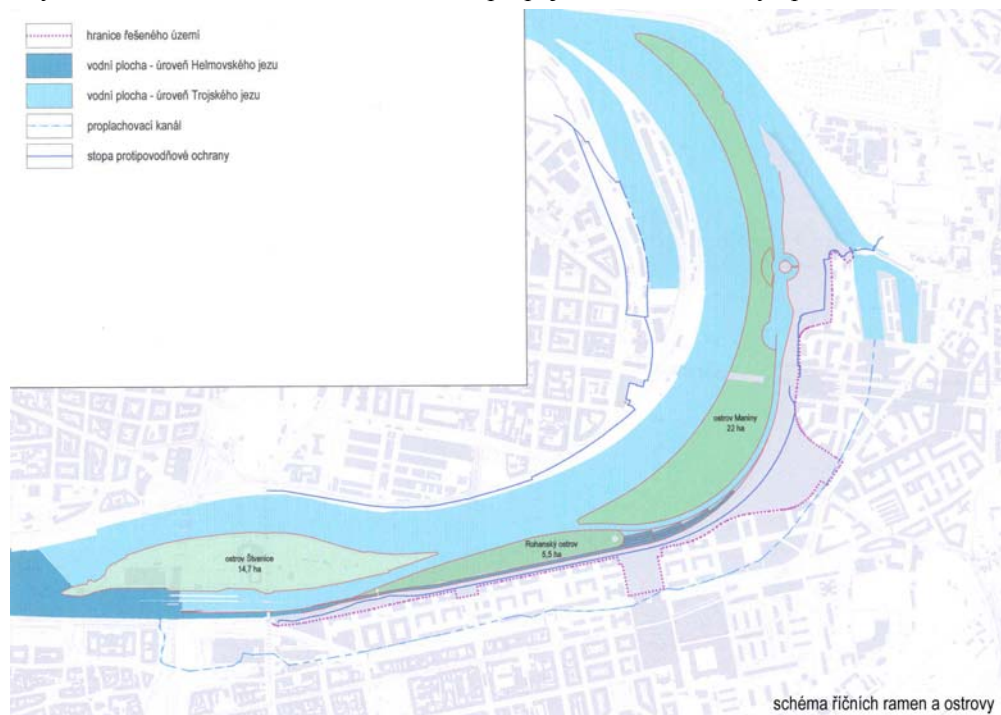

Následné období je již silně poznamenáno lidskou činností. Postupně zaniká karlínský přístav a s ním i Rohanský ostrov. Až do padesátých let minulého století však území rozděluje mrtvé rameno, pozůstatek původního koryta řeky. Dnes jsou i tyto plochy zasypány a původní stopu řeky dokladuje pouze proplachovací kanál libeňských bazénů. © Historický ústav AVČR

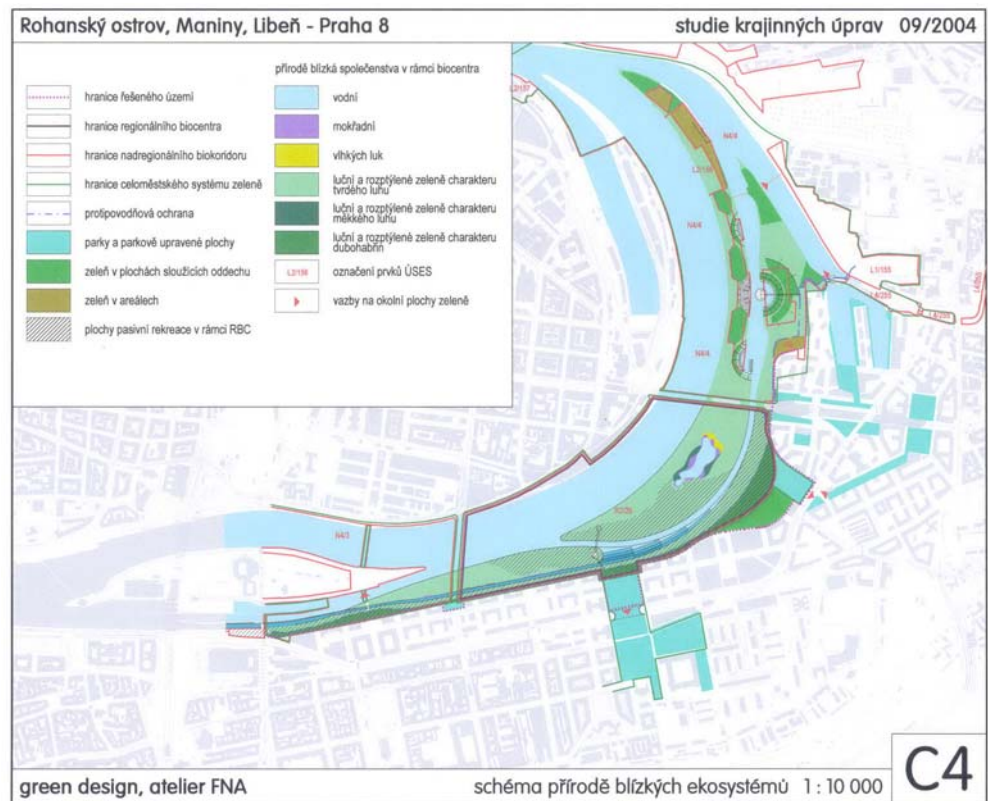
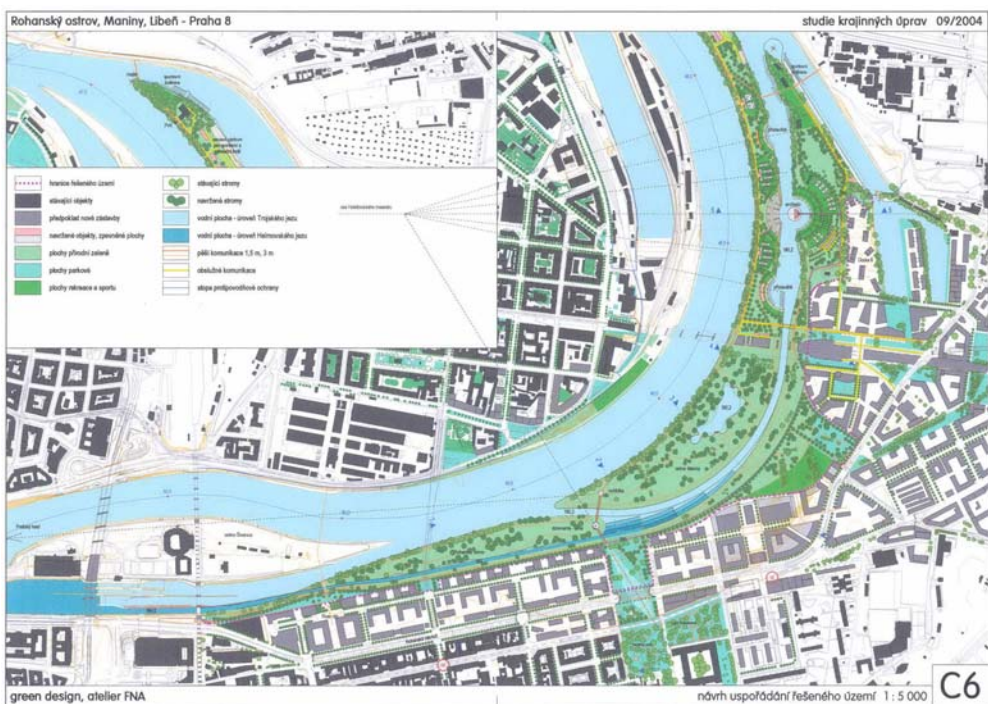
Návrh řešení

Předpokládané nové městské soubory Karlína, Manin a Libně vymezují stopou protipovodňové ochrany území cca 60 ha pro zeleň, sport a rekreaci. Nutná korekce výšky devastovaného terénu umožní obnovou vltavských ramen, zprůtočnění území a vytvoření nových ostrovů Rohanského a Manin, které propojí severní říční koryta opět s vodním tokem.

V jižní části území vzniknou plochy přírodní zeleně se sítí promenádních cest, které bude nově definovat dominantu jehly - prostorový a světelný akcent území. V soutoku horního a dolního karlínského ramene Vltavy vznikne přístupný atraktivní prostor vodní kaskády. Pěší lávka propojující prostor Nového Karlína s novými ostrovy vede na vyhlídku nad hladinou, kde je možné spatřit ve vzdálenosti asi tří kilometrů panorama Pražského hradu rámovaného břehovými porosty toku.

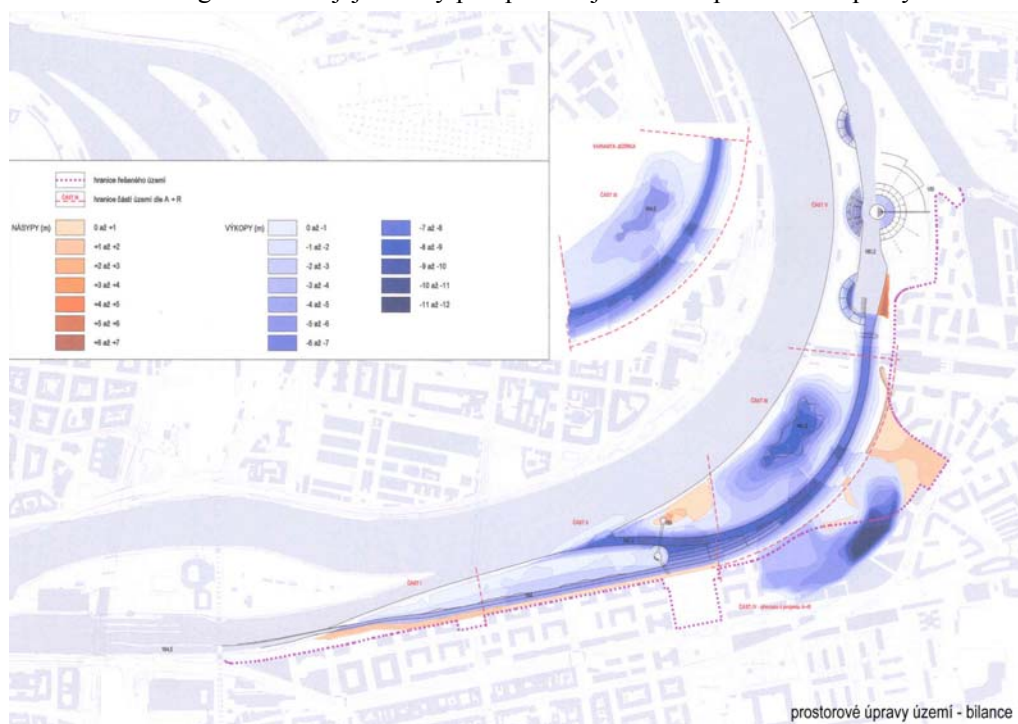
Severní část území je věnována rekreaci a sportu s přístavištěm osobních lodí. Těžištěm aktivit bude přírodní amfiteatr s jevištěm na ploše řeky. Kompozice navrhovaných úprav vychází z významného postavení území v centrální oblasti Prahy a upřesňuje v této části významný dostavbový prostor Libeň - Maniny.

Jižní část území je součástí navrženého regionálního biocentra R2/20 Rohanský ostrov. Vyšší celoměstský zájem a významné postavení lokality ve vazbě na plánovanou výstavbu předurčuje území k rekreačnímu využití. Cílem řešení je kromě revitalizace území, zvýšení kapacity koryta řeky, obnovy nivy také vytvoření nových možností pro volnočasové aktivity v přírodě blízkém prostředí. Nabídkou aktivit v určitých částech biocentra je vymezena jeho klidová část, která je relativně méně ovlivněná návštěvností. Rozdělením území na přírodní plochy květnatých luk a travnaté pobytové louky je dosaženo diferencovaného využití. Rekreace je rovněž soustředěna do prostoru s dětským hřištěm a univerzálním hřištěm.

Návrhem dvou Karlínských ramen Vltavy vstupuje do území nová vodní migrační cesta. Na ni navazuje spektrum přírodních a přírodě blízkých ekosystémů, které zvýší biodiverzitu území.

Revitalizace území Rohanského ostrova je navržena v návaznosti na budování protipovodňové ochrany, zprůtočnění Libeňského mostu a zvýšení funkčnosti protipovodňových, opatření jako celku. Inundační území, které vznikne odtěžením stávajícího terénu bude sloužit jako retenční prostor pro povodňové stavy. V rámci revitalizace musí být zachován stávající pás pobřežní zeleně vymezující Holešovický meandr. Morfologie terénu a její změny předpokládají rozsáhlé prostorové úpravy.

Dokumentace byla zpracována jako podkladový materiál pro stabilizaci funkčního využití území v rámci velké povodňové změny Územního plánu Z 0720/00 a výsledky jsou nyní součástí platného ÚPn hl.m. Prahy.

2 – STAVBA Č. 4679 (5407) MANINY – PŘÍPRAVA ÚZEMÍ (DUR - 02/2007)

Vrchní stavba architektonické řešení a uspořádání zeleně

V návazné dokumentaci k územnímu řízení byla zpracována centrální část území regionální biocentrum jako příprava ke zvýšení kapacity koryta v oblasti Rohanského ostrova a revitalizaci území.

Cílem stavby je snížením stávající úrovně terénu a realizací dolního obtokového „Karlínského ramene“ Vltavy snížit hladinu řeky při povodňových událostech. Území je vymezeno linií protipovodňové ochrany, stávajícím pravým břehem Vltavy, areálem betonárny TBG Metrostav s.r.o. a na severu je ukončeno hranou přístavního bazénu. Území tak tvoří ucelenou část s novým ostrovem Maniny.

Trasováním cest a nabídkou míst pro pasivní rekreaci jsou vymezeny plochy pro rozvoj přírodní složky biocentra. Rozsah nových ploch zeleně je v rámci diferencovaného využití rozdělen na:

- přírodní luční porosty s rozptýlenou zelení s vazbou na stávající břehové porosty, které představují jádrovou část biocentra
- pobytové louky a odpočinkové plochy sloužící k rekreaci

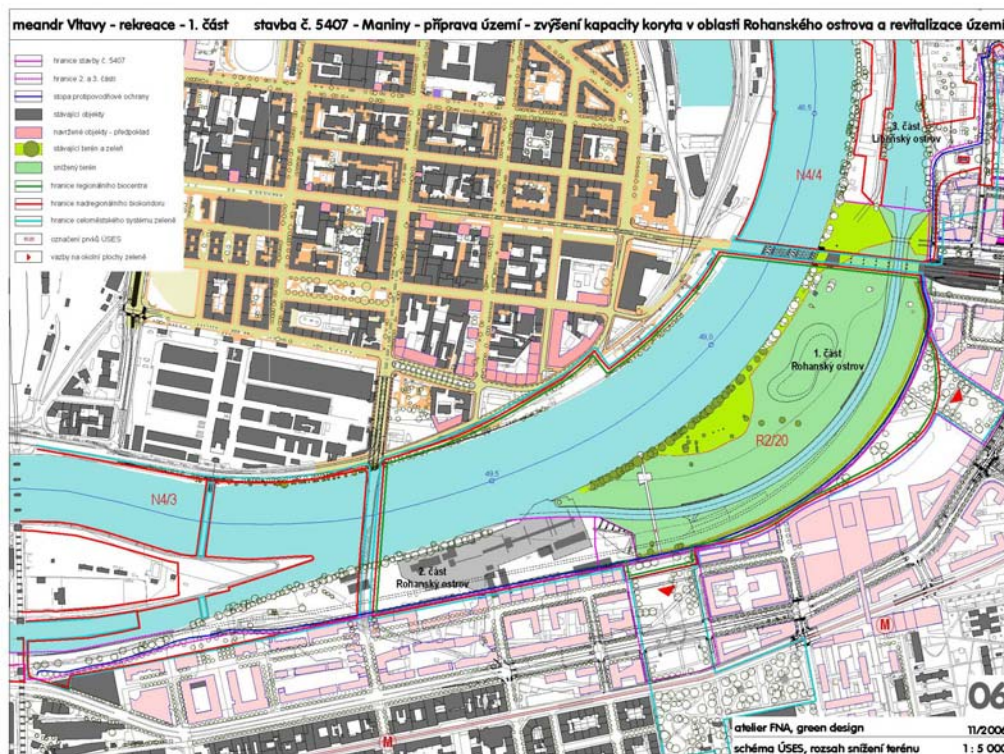
Původně navržené jezírko bude touto stavbou pouze prostorově připraveno. Přechodné využití je navrženo jako vizuální landartový objekt.

Nové výsadby stromů jsou uspořádány v liniích či rozvolněných skupinách liniového charakteru, které odpovídají směru proudnic při povodňových stavech. Cílovým společenstvem v obnovené nivě je luční společenstvo s porosty tzv. tvrdého luhu – jilmová doubrava (*Ficario-Ulmetum campestris carpinetorum*).

Do budoucna je nutno počítat s postupnou obměnou stromů v břehovém pásu Vltavy neboť některé topoly jsou již na hranici své životnosti.

Na levém břehu nového Karlínského ramene jsou navrženy dvě dřevěné lavice v délce 80 m navazující na hladinu řeky. Různá úroveň dřevěných stupňů zpříjemní pobyt u vody.

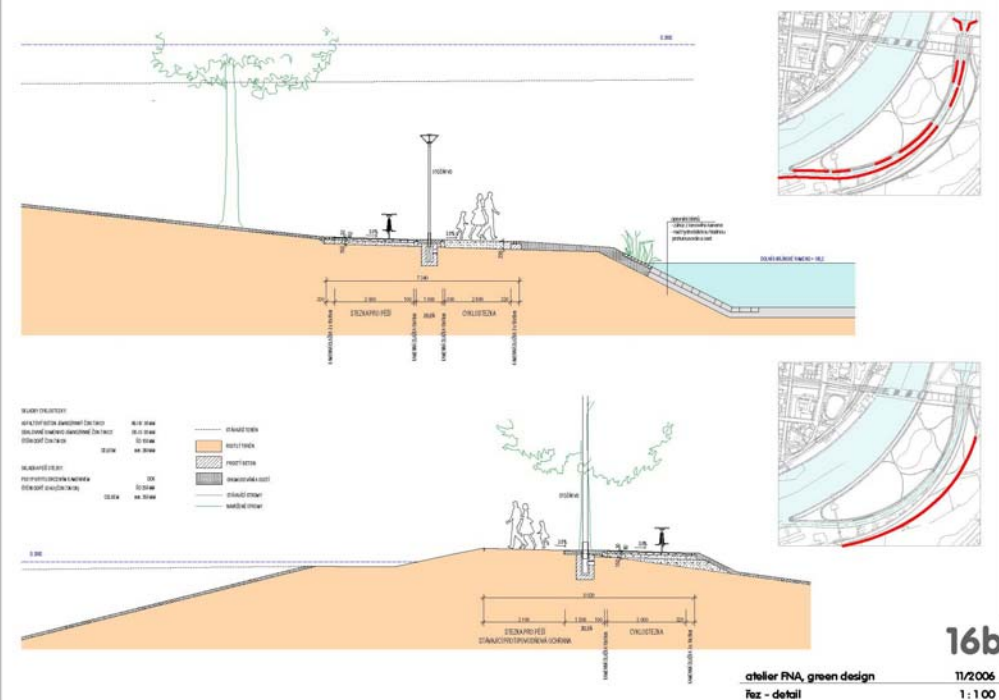
Přírodní úpravy břehů navazují na úpravu koryta rovnáním kamenným záhozem. Místy budou provedeny z rákosových rohoží s již zapěstovanými rostlinami, které se rychle rozrůstají a stabilizují břeh.

Nové plochy zeleně jsou součástí celoměstského systému zeleně, které umožní i aktivní pobyt obyvatel – běh, nordic walking, cyklistika, online bruslení.

Po dokončení druhé části záměru realizace „Rohanského ostrova“ - po vymístění betonárky a realizaci Horního Karlínského ramene bude umožněna bezprostřední vazba na zelené plochy River City a Nového Karlína. Vazba na parkové plochy ve směru na Kaizlovu sadu umožní při realizaci zeleného mostu přes ulici Pobřežní pěší průchod zelení až na Vítkov. V oblasti Manin navazuje řešené území na rekreační plochy a na zeleň původního drážního tělesa směřující až do centrální oblasti Libně. Po realizaci třetí části záměru - „Libeňský ostrov“, kdy bude území stávajících říčních kos severně Libeňského mostu transformováno pro rekreaci, vzniknou nové plochy sportovišť a zeleně spolu s významným propojením až k ústí Rokytky.

Na stavbu č. 4679 je vydáno platné územní rozhodnutí.

3 – 1. ETAPA STAVBY Č. 4679 MANINY – PPO, POLDR S ODDYCHOVOU ZÓNOU (DSP 12/2009)

Architektonické řešení a uspořádání zeleně

Dokumentace pro stavební povolení byla zpracovaná ve spolupráci s firmou Hydroprojekt CZ a.s., který zpracoval celkovou přípravu spodní stavby a uvolnění území. 1.etapa řeší jen část území, které se nachází na Rohanském ostrově. Nebude realizováno nové koryto Vltavy v celé délce, ale jen první část ve formě tůň propojené s řekou dočasně umístěným spojovacím potrubím. Po skončení činnosti betonárky se tůň stane součástí dolního ramene Vltavy.

Rovněž převážná část sítě pěších komunikací je řešena v konečné poloze a část v dočasném umístění tak, aby byly funkčně soběstačné. Materiálové řešení pěších komunikací je voleno přírodní mlatové - „stabilizer“. Tyto pěší komunikace jsou napojeny na páteřní cyklostezku A2-Vltava pravobřežní vedenou v linii protipovodňové ochrany.

Pro budoucí vložení objektů Pěší lávky a „Křižíkovy jehly“ je navržena plošná rezerva včetně návaznosti na cyklistický okruh ostrova Maniny.

Vodní plocha „tůň“ je navržena s výškou hladiny stejnou jako Vltava, na kótě Trojské zdrže 180,20. Tato poloha umožní vznik přirozeného hydrického režimu a tím přirozený rozvoj mokřadních společenstev, společenstva vlhkých luk a navazující rozptýlené zeleně charakteru měkkého a ve vyšších polohách tvrdého luhu. Tvar břehů je poměrně členitý, aby vznikla co nejvíce variabilní stanoviště pro vodní a pobřežní organizmy. Břehy budou svažité (vyjma rozlivu pro pobřežní a mokřadní druhy), aby nedocházelo k přílišnému zarůstání hladiny. Pro výsadby vodních, pobřežních a mokřadních rostlin budou použity domácí rostliny odpovídající stanovišti.

Problematické kolísání hladiny cca 20 cm při manipulaci na jezu Troja případně vypuštění zdrže je řešeno vybudováním provizorního hrzení, které umožní zpomalit prázdnění tůň jen komunikací šterkových teras. Různorodé druhové složení a způsob údržby travnatých ploch vytváří zajímavý efekt linie přechodu nízce sekaného trávníku a kvetoucí louky. Pobytové louky určené primárně k rekreaci budou založeny jako rekreační trávník a pravidelně koseny. Přírodní luční porosty – květnaté louky by měly splňovat ekologické nároky biocentra.

V rámci stavby jsou umístěny zpevněné plochy pro dětská hřiště a univerzální hřiště pro sportovní využití, které jsou napojeny na cestní síť. Dětské hřiště vymezuje spirála z volně kladených kamenných lámaných bloků. Pro funkčnost etapy je předpokládáno dočasné umístění mobilního objektu při dětském hřišti (údržba zeleně, WC). Městský mobiliář tvoří lavičky, odpadkové koše, stojany na kolo a orientační panely na vstupech do nového areálu ze stávající cyklostezky.

Dokumentace je kladně projednána a v rozsahu stavby byly zahájeny práce s uvolněním území.

HYDROPROJEKT AKČNÝ A SPOLČENOSŤ				SWECO PROJEKTOVÁČKA			
odborný PIA, green design Pia, Opatovská 101/26, 150 00 Praha 1				Pia, Opatovská 101/26, 150 00 Praha 1			
1. etapa stavby č. 4679 Mlýnský - PPO, enizbni nivyky Karln, et. 0001 - podla s oddylovou žetou				1. etapa stavby č. 4679 Mlýnský - PPO, enizbni nivyky Karln, et. 0001 - podla s oddylovou žetou			
STUŽKA STAVBY - ORTOOTO				STUŽKA STAVBY - ORTOOTO			
C-2				C-2			

3 – 2. ETAPA STAVBY Č. 4679 MANINY – PPO, SNÍŽENÍ NIVELETY KARLÍN ET. 0002 ROZŠÍŘENÍ POLDRU 05/2012

Ve druhé etapě je v rámci snížení terénu navržena další tůň v poloze dolního karlínského ramene propojená potrubím s tůní vybudovanou v 1. etapě. Provzdušnění tůně je zajištěno čerpáním vody z Vltavy a jejím vedením gravitačním potrubím, které vyústí na povrch na kótě 186,25 a pokračuje na povrchu v kamenné kaskádě. Kameny vytváří koryto usazené ve svahu s vodou tekoucí z kamene na kámen. Jedná se o dočasnou stavbu a tak není cílem založit mokřadní biotopy, ale spíš zamezit změně prostředí při případném omezení zásobování vodou. Po realizaci dolního karlínského ramene zůstanou kamenné bloky jako místo posezení, her a odpočinku.

Prezentace je zakončena videem prostorové animace.

